

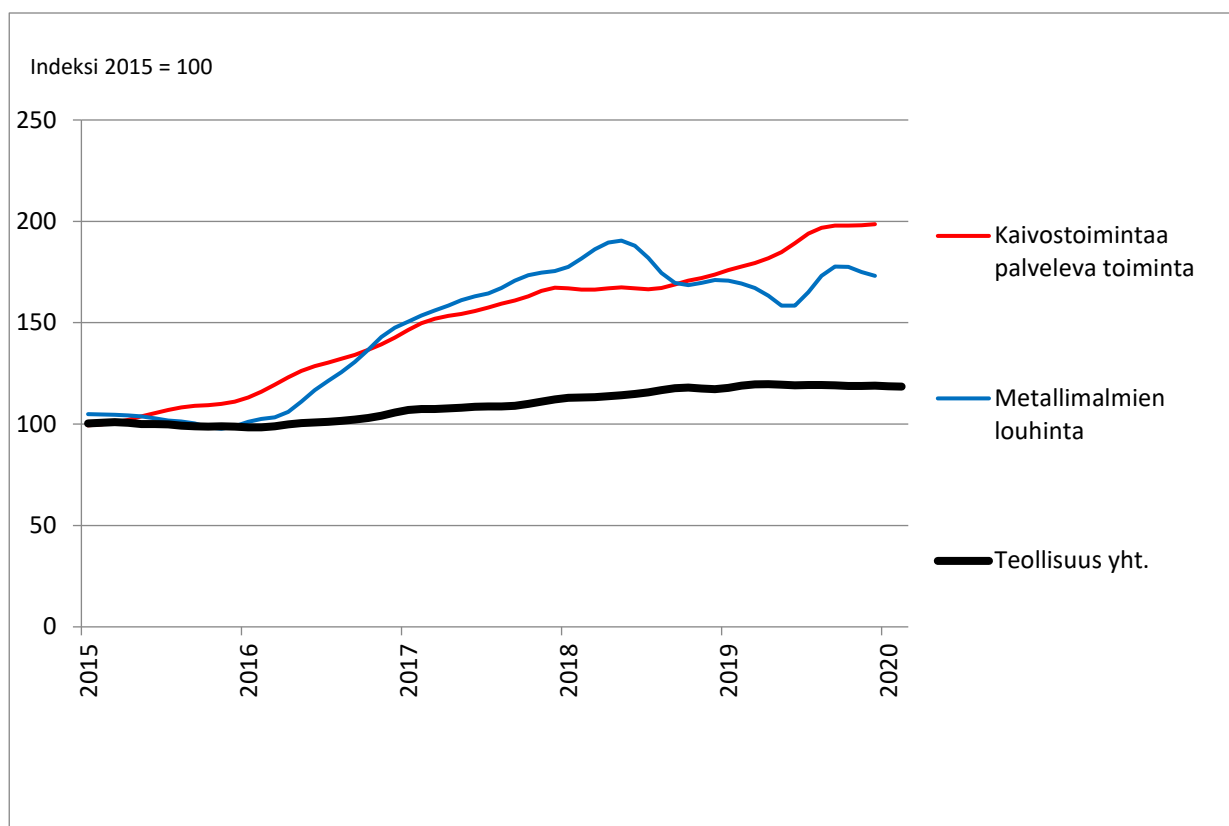

Koronan vaikutukset kaivosalalla toistaiseksi vähäisiä

Koronan vaikutukset kaivosalan yritysten liiketoimintaan ovat olleet vielä toistaiseksi varsin vähäisiä. Kaivostoimintaan on investoitu voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Kaivoslain uudistus on käynnissä. Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaihtamismahdollisuuksien parantaminen.

Kaivostoimintaan on investoitu voimakkaasti viimeisten vuosien aikana. Isommilla kaivoksilla ovat edelleen kehittämissuunnitelmat käynnissä. Investoinnit vahvistavat yritysten liiketoimintaa ja raaka-ainesten saantia pitkälle tulevaisuuteen. Uuden kaivoksen avaamista saadaan kuitenkin vielä odottaa muutama vuosi. Investoinnit malminetsintää kääntyivät laskuun 2019 ja laskun odotetaan jatkuvan. Samoin malminetsintä- ja kaivoshankkeiden toteutuksen arvioidaan viivästyvän. Maastotutkimuksien kesäkaudella 2020 odotetaan vähenevän normaalista.

Kuva 1: Kaivosalan yritysten liikevaihdon kehitys

Lähde: Tilastokeskus, asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kaivostoimintaa palvelevan yritysten liikevaihto on kehittynyt myönteisesti viimeiset viisi vuotta. Toimintaa on tukenut kaivostoiminnan vahva kasvu ja teollisuuden myönteinen kehitys. Kaivostoiminnan liikevaihdon kehitys on ollut viimeisen kahden vuoden aikana epätasaista. Liikevaihdon kehitykseen vaikuttaa raaka-aineiden globaali hintakehitys ja louhinnan määrä.

Suomen mineraalisklusterin taloudellisia vaikutuksia on selvitetty

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan rahoituksella on selvitetty sekä Suomen mineraalisklusterin taloudellisia vaikutuksia ja kilpailukykyä että Suomen kansallisen geotietoaineiston arvoa, joka tullaan julkaisemaan kesän kuluessa. Mineraalisklusteri pitää sisällään kaivostoiminnan ja louhinnan, metallien jalostuksen sekä kaivos- louhinta- ja rakennuskoneiden valmistuksen. Kansainvälisen vertailun perusteella Suomen mineraalisklusterissa suurin potentiaali on edelleen jalostusasteen nostamisessa. Edistääkseen jalostusasteen nousua, on tärkeää mahdollistaa sitä tukeva lainsäädännöllinen ja taloudellinen ohjaus sekä teknisen tiedon ja automaation hyödyntäminen. Klusterin keskeisenä kehittämispotentiaalina on kiertotalouden edistäminen arvoketjun kaikissa osissa.

Tulosten mukaan Suomen mineraalisklusterin kokonaistuotos on kerrannaisvaikutuksineen noin 22,1 miljardia euroa, mistä suorien vaikutusten osuus on noin 12,2 miljardia euroa. Klusteri työllistää kerrannaisvaikutuksineen 87 400 henkilötyövuotta, josta suoraan noin 24 600 henkilötyövuotta. Alueelliset vaikutukset ovat merkittäviä Lapin, Kainuun ja Satakunnan maakunnissa. Erityisesti suomalainen laivanrakennus-, akku-, ajoneuvo-, nostolaite- ja elektroniikkateollisuus jatkojalostavat merkittävän määrän kaivosten ja metallinjalostajien tuotteista. Kaivosteollisuuden tuotteita hyödynnetään myös esimerkiksi maanviljelyksessä ja vedenpuhdistuksessa.¹

Koronaepidemian vaikutukset toistaiseksi vähäisiä

Koronan vaikutukset kaivosalan yritysten liiketoimintaan ovat sekä yrityksistä saatujen tietojen että kansainvälistenkin uutisten mukaan olleet vielä toistaiseksi varsin vähäisiä. Vaikutukset ovat Suomessa näkyneet palveluliiketoiminnassa karanteeni-, liikkumis- ja vierailurajoituksina. Liikkumisrajoitukset ovat tuoneet haastetta tutkimustyölle ja kansainvälisen erityisosaamisen käytölle. Merkittäviä investointeja ja laajennuksia tekevät kaivosyhtiöt ovat pystyneet varmistamaan toiminnan jatkuvuuden. Toimijoilta saatujen tietojen mukaan tärkeiden raaka-aineiden, materiaalien ja komponenttien saatavuudessa on ollut vain vähäisiä ongelmia.

Raaka-aineiden kysyntä ja hintakehitys määräytyvät globaaleilla markkinoilla. Kauppasodan elementit ovat edelleen olemassa, ja Kiinan koronan jälkeistä tilannetta, maan palautumista, seurataan tarkasti, koska maalla on merkittävä vaikutus raaka-aineiden kysyntään ja sitä kautta myös niiden hintaan. Viennin kohdemarkkinoilla kysynnän odotetaan heikkenevän vuoden mittaan, koska uusien tilausten ja investointipäätösten näkyvät ovat epävarmat. Vientiyrietykset pelkäävät tilanteen entisestään synkistyvän mentäessä kohti syksyä, jos talouksia ei pystytä avaamaan. Osa yrityksistä varautuu tarvittaviin henkilöstöjoustoihin, osa yrityksistä ei näe ainakaan toistaiseksi tarvetta esimerkiksi lomautuksille.

Koronakriisi on osoittanut globaalien toimitusketjujen haavoittuvuuden. Monien mineraalien tuotanto on yllättävän keskittynyttä, eikä korvaavien raaka-ainelähteiden paikantaminen ole välttämättä helppoa, jos toimitukset katkeavat. Kaivostoiminnan edellyttämien raaka-aineiden, laitteiden ja koneiden kulutusosien saatavuus on tärkeä huomioida toimialalla.

¹ <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162142>

Kaivoslain uudistus on käynnissä

Kaivoslakiuudistus perustuu hallitusohjelmaan ja tavoitteena on antaa hallituksen esitys tämän vuoden joulukuussa. Uudistuksen lähtökohtana on hallitusohjelman kirjaukset, vuoden 2019 selvitysraportti lainsäädännön toimivuudesta sekä valtioneuvoston lausuma. Kaivoslain uudistamiseen liittyvät aineistot ja kaivoslakityöryhmän kokousaineistot on koottu yhteen.² Kaivoslain muuttamisesta on tehty myös kansalaisaloite, joka on eduskunnassa käsiteltävänä. Sitä käsittelevä talousvaliokunnan mietintö on luettavissa oheisen linkin kautta.³

EU:n teollisuusstrategia ja kriittiset raaka-aineet

EU:n uuden teollisuusstrategian tavoitteena on edistää Euroopan kilpailukykyä ja strategista riippumattomuutta aikana, jolloin geopoliittinen tilanne muuttuu ja globaali kilpailu lisääntyy. Keskeinen tavoite on edistää uusien markkinoiden kehittymistä ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden periaatteiden mukaisille tuotteille ja palveluille. Tarkoituksena on, että teollisuudenaloja tuetaan uudistumaan ja hyödyntämään mahdollisuuksia EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Uusi Vihreän kehityksen ohjelma ja teollisuusstrategia luovat odotuksia ja asettavat tavoitteita sille, että Euroopassa käytettäisiin vastuullisesti tuotettuja raaka-aineita ja nämä toimet tukisivat niin Suomen kuin Pohjoismaiden kaivosteollisuutta ja koko klusteria.

EU:ssa on myös määritelty kriittiseksi sellaisia raaka-aineita, joilla on suuri taloudellinen merkitys ja joiden saatavuuteen liittyy mahdollisia riskejä. Suomelle merkittäviä raaka-aineita ovat perusmetallien ohella sähkö- ja elektroniikkateollisuuden näkökulmasta koboltin ja platinaryhmän metallien tuotanto. EU:n kannalta kriittisten raaka-aineiden luetteloa päivitetään noin kolmen vuoden välein. Päivitetty raaka-aineiden luettelo julkaistaan lähiaikoina.

Kiinnostus kaivostoiminnan vastuullisuuteen ja jäljitettävyyteen kasvussa

Raaka-aineisiin liittyvät kestävyyskysymykset ovat nousemassa pohjoismaisen yhteistyön agendalle. Raaka-aineen alkuperän jäljitettävyys, jolla voidaan osoittaa ja varmistaa tuotannon ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys sekä kaivostoiminnan ja jatkojalostuksen sivuvirtojen ominaisuuksien ja käyttömahdollisuuksien selvittäminen ja sitä kautta lisääntyvä hyödyntäminen, ovat mukana Pohjoismaiden ministerineuvoston raaka-ainehankkeessa. Kaikki Pohjoismaat ovat valmiita yhteistyöhön, ja raaka-aineasioissa nähdään mahdollisuuksia pohjoismaiselle lisäarvolle sekä toimialan hyvien käytäntöjen edistämiseksi, mutta myös pohjoismaiden painokkaammalle vaikutusmahdollisuudelle eurooppalaisessa keskustelussa. Raaka-aineiden vastuullisuus ja jäljitettävyys nähdään myös teollisen tuotannon kilpailutekijänä. Suomessa Business Finland on tehnyt rahoituspäätöksen hankekokonaisuudelle, jossa tutkitaan, voidaanko akuissa käytettyjen metallien ja mineraalien alkuperä lukea alkua-aineiden ominaisuuksista ja kuinka pitkälle sitä voi tehdä valmiista tuotteista, vaikkapa akuista. Hankkeessa (BATtrace) on mukana kaivosalan arvoketjun eri vaiheeseen kuuluvia yrityksiä sekä VTT ja GTK.⁴

Kaivosalan tunnusluvut ovat päivitetty ja löydät ne [tästä linkistä](#). Tunnusluvuista löydät tiedot mm. kaivosalan yritysten liikevaihdon kehityksestä ja viime vuoden louhintamääristä.

Lisätiedot:

toimialapäällikkö **Heino Vasara**, Lapin ELY-keskus, puh. 029 503 9689, heino.vasara@ely-keskus.fi
kaivosylitarkastaja **Riikka Aaltonen**, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 029 506 4216, riikka.aaltonen@tem.fi
kehittämispäällikkö **Katri Lehtonen**, työ- ja elinkeinoministeriö, puh. 029 506 4926, katri.lehtonen@tem.fi

² <https://tem.fi/kaivoslakiuudistus>

³ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/TaVM_7+2020.aspx

⁴ <https://www.gtk.fi/akkumetallien-alkupera-nakyvaksi/>